

Przegląd najważniejszych dokumentów dotyczących strategii redukcji emisji dioksyn

Weronika Wziątek
Ministerstwo Środowiska - Departament Polityki Ekologicznej

Najważniejsze dokumenty międzynarodowe

1. Konwencja Sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych
2. Protokół w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych do Konwencji Genewskiej w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości
3. Strategia Wspólnoty w zakresie dioksyn, furanów i polichlorowanych difenyli
4. Akty prawa wspólnotowego

Konwencja Sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych

Konwencja Sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych (TZO) podpisana została przez Polskę w dniu 23 maja 2001r. podczas Konferencji Pełnomocników Rządów w Sztokholmie. Do tej pory Konwencję podpisało 171 krajów a ratyfikowały ją 94 kraje. Konwencja weszła w życie 17 maja 2004 roku. Obecnie w Ministerstwie Środowiska trwa proces ratyfikacji Konwencji

Głównym celem Konwencji jest ochrona zdrowia ludzkiego oraz środowiska przed TZO poprzez regulację zagadnień związanych z produkcją i użytkowaniem, obrotem z zagranicą oraz wprowadzaniem do środowiska niektórych substancji chemicznych, stanowiących trwale zanieczyszczenia organiczne.

Konwencja Sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych

Najważniejsze zobowiązania Konwencji obejmują:

- wprowadzenie zakazu produkcji i użytkowania następujących substancji: aldryna, chlordan, dieldryna, endryna, heptachlor, heksachlorobenzen, mireks, toksafen, PCB (polichlorowane bifenyle);
- ograniczenie produkcji i użytkowania DDT (1,1,1-trichloro-2,2-bis(4-chlorofenyl)etan);
- zakaz obrotu z zagranicą (importu i eksportu) wymienionymi substancjami z wyjątkiem przypadków mających na celu ich bezpieczne dla środowiska unieszkodliwienie;

Konwencja Sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych

Najważniejsze zobowiązania Konwencji - cd.

- ograniczenie produkcji i użytkowania pestycydów należących do grupy trwałych zanieczyszczeń organicznych
- obowiązek ciągłej minimalizacji i dążenie do całkowitego wyeliminowania uwolnień do środowiska dioksyn, furanów, heksachlorobenzenu oraz polichlorowanych bifenyli (np. poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik – BAT);
- bezpieczne dla środowiska zagospodarowanie odpadów i pozostałości zawierających substancje kontrolowane Konwencją

Konwencja Sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych

Załącznik C

- polichlorowane dibenzodioksyny (PCDD), zwane dioksynami
- polichlorowane dibenzofurany (PCDF), zwane furanami
- polichlorowane bifenyle (PCB)
- heksachlorobenzen (HCB)
- ☆ produkcja niezamierzona
- ☆ substancje podlegające wymaganiom Artykułu 5
- ☆ kategorie źródeł tworzenia i uwalniania (w tym m.in. procesy termiczne w hutnictwie)
- ☆ definicje

Konwencja Sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych

Polska wypełnia już obowiązek ciągłego minimalizowania uwalniania do środowiska trwałych związków organicznych (w zależności od rodzaju kontrolowanej substancji od kilkunastu do kilkudziesięciu procent od roku 1988).

- Obowiązek stosowania najlepszych dostępnych technik zapisany jest w ustawie – Prawo ochrony środowiska, gdzie wprowadzono wynikające z dyrektywy IPPC pozwolenia zintegrowane
- Standardy emisyjne - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 sierpnia 2003 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. z 2003 r. nr 163, poz. 1584)

Protokół w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych do Konwencji Genewskiej

Protokół w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych (TZO) do Konwencji Genewskiej w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości podpisano podczas IV Konferencji Ministerialnej „Środowisko dla Europy” w Aarhus, 24.06.1998 roku. Dotychczas Protokół podpisało 36 państw a ratyfikowały go 22 kraje. Protokół wszedł w życie 23 października 2003 roku. Obecnie w Ministerstwie Środowiska prowadzony jest proces Ratyfikacji protokołu.

Celem Protokołu jest ograniczenie, redukcja lub eliminacja emisji, rozprzestrzeniania się lub wprowadzania do środowiska trwałych zanieczyszczeń organicznych

Protokół w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych do Konwencji Genewskiej

Protokół zobowiązuje państwa-strony do:

- ograniczania z terytorium kraju łącznej emisji do powietrza węglowodorów aromatycznych, dioksyn, furanów i sześciochlorobenzenu,
- wprowadzenia norm emisji dla dużych spalarni odpadów,
- wycofania z produkcji i użytkowania (lub wprowadzenia ograniczeń w stosowaniu) wskazanych 12 substancji chemicznych, będących w trakcie użytkowania lub jako odpady źródłem emisji do powietrza trwałych zanieczyszczeń organicznych.

Protokół w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych do Konwencji Genewskiej

☆ Załącznik III - substancje: WWA, dioksyny, furany i sześciochlorobenzenu,
- definicje

☆ Załącznik IV - normy emisji PCDD/F z dużych źródeł stacjonarnych

☆ Załącznik V - Najlepsze dostępne techniki ograniczania emisji PCDD/F z dużych źródeł stacjonarnych oraz główne źródła stacjonarne emisji PCDD/F a także techniki ograniczania emisji PCDD/F (w tym m.in. z termicznych procesów metalurgicznych)

Strategia Wspólnoty w zakresie dioksyn, furanów i polichlorowanych difenyli

Dokument przyjęty przez Komisję Wspólnot Europejskich 24.10.2001 roku w Brukseli, w celu zapewnienia lepszej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska przed oddziaływaniem następujących substancji:

- polichlorowane dibenzodioksyny (PCDD), zwane dioksynami
- polichlorowane dibenzofurany (PCDF), zwane furanami
- polichlorowane difenyle (PCB)

Strategia Wspólnoty w zakresie dioksyn, furanów i polichlorowanych difenyli

Podstawowe cele strategii:

- oszacowanie obecnego stanu środowiska i ekosystemu
- ograniczenie narażenia ludzi na dioksyny, furany i PCB w krótkim okresie oraz utrzymanie narażenia na poziomie bezpiecznym w średnim i długim okresie
- ograniczenie wpływu dioksyn, furanów i PCB na środowisko

Akty prawa wspólnotowego

- ☆ Rozporządzenie WE/850/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004 r. w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych i zmieniające dyrektywę 79/117/EWG (obowiązuje w Polsce od 1 maja 2004r.)
- ☆ Dyrektywa IPCC 96/61/EC - zintegrowane zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń
- ☆ Dyrektywa Saveso 96/82/EC zmieniająca dyrektywę 82/501/EEC - kontrola zagrożeń wypadków z udziałem niebezpiecznych substancji

Akty prawa wspólnotowego

- ☆ dyrektywy dotyczące spalania odpadów
- ☆ dyrektywy dotyczące odpadów
- ☆ dyrektywy dotyczące ograniczeń w marketingu i używania chemikaliów
- ☆ Ramowa dyrektywa wodna 2000/60/EC - uwolnienia do wody

Najważniejsze polskie dokumenty

1. II Polityka Ekologiczna Państwa oraz Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010
2. Krajowa Strategia Ochrony Środowiska przed Trwałymi Zanieczyszczeniami Organicznymi
3. Krajowy Program Wdrażania Konwencji Sztokholmskiej
4. Akty prawne

☆ II Polityka Ekologiczna Państwa

Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2000 roku

- określa m.in.:
- zasady polityki ekologicznej
 - cele ogólne polityki ekologicznej
 - narzędzia i instrumenty polityki ekologicznej

☆ Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010

Dokument zatwierdzony przez Radę Ministrów a następnie przyjęty przez Sejm RP w dniu 8 maja 2002r

- stanowi aktualizację i uszczegółowienie długookresowej „II Polityki Ekologicznej Państwa”
- realizuje postanowienia art. 13-17 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r.
- rozdział 4.5 Chemikalia w środowisku

Krajowa Strategia Ochrony Środowiska przed Trwałymi Zanieczyszczeniami Organicznymi

Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10. 12. 2002 r.

Zasadniczym celem Strategii jest ograniczenie lub co najmniej utrzymanie emisji TZO do środowiska na poziomie spełniającym wymagania porozumień międzynarodowych.

Jest spełnieniem wymagań Artykułu 7 Protokołu w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych do Konwencji Genewskiej

Krajowa Strategia Ochrony Środowiska przed Trwałymi Zanieczyszczeniami Organicznymi

- ☆ przedstawia podstawowe zobowiązania wynikające z Protokołu w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych (TZO) do Konwencji Genewskiej oraz z Konwencji Sztokholmskiej w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych
- ☆ nakreśla konieczne kierunki działania w poszczególnych dziedzinach, objętych wymaganiami tych porozumień
- ☆ podaje szacunkową ocenę kosztów wdrażania Strategii Ochrony Środowiska przed Trwałymi Zanieczyszczeniami Organicznymi
- ☆ formuluje wnioski niezbędne do rozpatrzenia podczas procesu ratyfikacji Konwencji i Protokołu

Krajowy Program Wdrażania Konwencji Sztokholmskiej

Program został przygotowany w ramach projektu „Umożliwienie działań zmierzających do przyspieszenia prac nad wdrożeniem Konwencji Sztokholmskiej”, na podstawie kontraktu zawartego pomiędzy Organizacją Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego (UNIDO) oraz Instytutem Ochrony Środowiska i sfinansowany ze środków GEF - Funduszu na rzecz Globalnego Środowiska.

Krajowy Program Wdrażania Konwencji Sztokholmskiej został zaakceptowany przez Ministra Środowiska w grudniu 2004 r.

Krajowy Program Wdrażania Konwencji Sztokholmskiej

- ☆ Dokument przedstawia m.in. :
 - istniejące w Polsce ramy instytucjonalne, prawne i polityczne
 - ocenę problemu trwałych zanieczyszczeń organicznych w Polsce (w tym także ocenę uwolnień dioksyn, furanów i polichlorowanych difenyli, czyli substancji z załącznika C do Konwencji)
 - cele krótkoterminowe (do 2010 roku) oraz długoterminowe (pełne wdrożenie Konwencji do roku 2015)
 - strategię i plany działania niezbędne do realizacji celów Krajowego Programu Wdrażania Konwencji Sztokholmskiej

Polskie akty prawne

- ☆ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) (szczególnie art.. 137-151 oraz 180 i 181)
- ☆ Ustawa z dnia 11 stycznia 2001r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84 z późn. zm.)
- ☆ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.)
- ☆ Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późn. zm.)

Polskie akty prawne

- ☆ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 sierpnia 2003r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. Nr 163, poz. 1584)
- ☆ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U Nr 283, poz. 2842)

Weronika Wziątek

Ministerstwo Środowiska
Departament Polityki Ekologicznej

adres e-mail: weronika.wziatek@mos.gov.pl

tel. (0-22) 57 92 279